

ciljem onemogućavanja stvaranja mjesta sjećanja i okupljanja istomišljenika, te problem lociranja, identifikacije i ekshumacije Gortanovih posmrtnih ostataka.

Deseti istarski povijesni biennale i Zbornik kao vrijedan produkt skupa nastavlja niz zanimljivih istraživanja i rasvjetljavanja slabije zastupljenih tema u historiografiji te nudi nove smjerove i mogućnosti istraživanja (mikro) povijesti jadranskoga prostora.

Gabriela Braić

***Histria archaeologica*, sv. 53/2022, Pula 2023., 243 str.**

Časopis *Histria archaeologica*, svezak 53, u izdanju Arheološkoga muzeja Istre sadrži tri znanstvena rada, dva prethodna priopćenja – *novitates* i jedan stručni članak. Dvojezični radovi na hrvatskom i engleskom jeziku kronološki prate razdoblja od prapovijesti do novoga vijeka, dok jedan rad tematizira konzervaciju i restauraciju.

Dunja Martić Štefan u članku „Prilog poznavanju cijepane litike s lokaliteta Garbinovica kod Poreča“ (5–24) predstavlja rezultate tipološke, tehnološke i funkcionalne analize cijepanoga rožnjaka, pronađenoga na području arheološkoga lokaliteta Garbinovica. Prema Martić Štefan, mali broj nalaza i poremećena stratigrafija u pećini omogućuju dataciju nalaza u prapovijesna razdoblja od neolitika. Unatoč nepouzdanosti stratigrafiji i malom broju nalaza, nalazi iz pećine Garbinovica nedvosmisleno pokazuju ljudsku aktivnost u pećini i njezinoj bližjoj okolici. U radu se pojašnjava funkcionalna analiza, provedena kroz makroskopsko i mikroskopsko promatranje tragova uporabe, uz komparaciju s eksperimentalnim materijalom referentnih zbirki, kao važan alat pri litičkoj analizi. Rad je popraćen crtežima i fotografskim materijalom, uključujući makroskopske i mikroskopske snimke te kartografske projekcije.

Slijedi tekst „Kozmetička kutija, škrinje i ključevi iz Antičke zbirke Arheološkoga muzeja Istre“ (25–118) Alke Starac. Rad donosi iscrpnu obradu nalaza navedenih u naslovu. Autorica u sažetku upućuje da su metalni i koštani elementi cilindričnih kozmetičkih kutija i pravokutnih škrinja pronađeni u Istri u nekropolama, u zgradama unutar gradskih zidina Pule i u maritimnim vilama (Brijuni Kastrum, Dragonera, Sorna). Pritom nalazi iz zgrada unutar grada i iz vila pripadaju razdoblju od početka 1. do 7. stoljeća,

a oni iz nekropola od početka 1. do kraja 5. stoljeća. U uvodnom dijelu autorica ističe da su arheološka svjedočanstva o škrinjama i cilindričnim kutijama za kozmetički ili liječnički pribor u Istri razmjerno rijetka i nepotpuna. Naglašava također kako su u Istri elementi cilindričnih kozmetičkih kutija i pravokutnih škrinja različitih veličina i namjena bili izrađeni najčešće od bakrene slitine, a tek izuzetno od željeza, srebra ili kosti. Rad je popraćen crtežima hipotetskih rekonstrukcija škrinja i kutije. Prilog tekstu čine tablični prikazi s nalazima elemenata cilindrične kozmetičke kutije, ključeva i elementa škrinja, zatim katalog predmeta i table u boji.

Članak „Numizmatički nalazi s lokaliteta Malo rimsko kazalište - AMI zapad i AMI istok/zapad u Puli“ (119-164) potpisuju autorice Erika Trbojević i Ana Pavlović. Rad donosi pregled numizmatičkih nalaza s navedenoga lokaliteta. Tijekom arheoloških istraživanja u okolici Arheološkoga muzeja Istre od 2017. do 2020. pronađena je veća količina rimskoga i bizantskoga novca, ukupno čak 81 primjerak. Nalazi su obrađeni tipološki, kronološki i statistički, a primarno su, kako navode autorice, poslužili kao vremenski indikatori za dataciju kulturnih slojeva kojima su pripadali. Pritom ističu da su analizom numizmatičkih i ostalih nalaza dobivene relevantne informacije o antičkoj gradskoj stambenoj kući na zapadu lokaliteta i kasnoantičkim stambenim objektima ispred zgrade muzeja. Rad je popraćen fotografskim materijalom, a prilog čine statistički podaci i katalog predmeta.

Tekst „Klasifikacija lučkog sustava rimske Histrije“ (165-214) potpisuje Ida Koncani Uhač. Područje interesa rimskih luka u Istri koje se obrađuju u radu obuhvaća prostor omeđen rijekom Dragonjom na sjeverozapadu te rijekom Rašom na istoku. Prema Koncani Uhač, rimske luke istarskoga priobalja se po administrativno-ekonomskom značenju mogu podijeliti na glavne luke (kolonijalne), sekundarne luke (luke municipija ili aglomeracija naselja), luke vila i luke većih gospodarskih kompleksa (centara). Tipologija koja je iznesena u radu odnosi se na ulogu luka, odnosno na kontekst njihova korištenja na određenoj mikrolokaciji, a samim time i na značaj na širem području unutar regije. Rad je popraćen kartografskim i fotografskim materijalom, uključujući zračne snimke i batimetrijsku snimku te predstavljanjem statističkih podataka. Prilog članku čini tablični prikaz lokaliteta.

Aleksandra Mahić Sinovčić u tekstu „Podnožje nepoznatog liturgijskog predmeta iz crkve sv. Petra kod Vodnjana“ (215-226) donosi saznanja o metalnom podnožju djelomično sačuvanoga predmeta koji je prije pripa-

dao crkvenom inventaru. Predmet je pronađen 2009. tijekom arheološkoga istraživanja na položaju crkve sv. Petra od sedam vrata u blizini Vodnjana, a dio je fundusa Novovjekovne zbirke Arheološkoga muzeja Istre. Mahić Sinovčić komparativnim analizama pretpostavlja da je podnožje najizglednije pripadalo kaležu. U radu se navodi kako se temeljem natpisa s donje strane može zaključiti da je bratovština sv. Kvirina inicirala nabavu toga liturgijskog predmeta, očigledno za obližnju crkvu sv. Kvirina. Prema autorici predmet je izrađen u nepoznatoj venecijanskoj radionici između kraja 16. i prve polovice 17. stoljeća. Rad je popraćen crtežima i fotografskim materijalom.

Đeni Gobić-Bravar potpisuje prilog „Unutarnji dio kompleksa Dvojnih vrata u Puli – istraživanja, očuvanje, zahvati“ (227-240). Dvojna vrata su, ističe autorica, jedna od tek dvaju antičkih očuvanih ulaza u grad. Gobić-Bravar ovim člankom predstavlja povijest otkrivanja i događanja koja su se vezala uz pilastre, posebno tijekom 19. stoljeća, te njihovo stanje očuvanosti i konzervatorsko-restauratorske zahvate kojima im je napokon vraćeno monumentalno dostojanstvo. Rad dopunjuju fotografije i crteži.

Zastupljeni članci u časopisu izvor su novih saznanja stručnjaka u području arheologije te predstavljaju smjernice budućim nacionalnim i inozemnim istraživačima koji će pridonijeti očuvanju baštine, valorizaciji i prezentaciji. Prepoznatljivost časopisa ogleda se i u kontinuiranoj razmjeni izdanja s brojnim inozemnim kulturnim institucijama.

Andrea Miličić

Valvasor u Istri. 333 godine od tiskanja knjige Slava Vojvodine Kranjske, autorice izložbe i prijevoda teksta Katarina Marić i Sunčica Mustač, Pula: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, 2022., 160 str.

Knjiga *Valvasor u Istri. 333 godine od tiskanja knjige Slava Vojvodine Kranjske* je katalog istoimene izložbe, koja je u srpnju 2022. postavljena u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre u Puli kao dio projekta *Istarski kašteli*. Autorice navedene knjige i izložbe su muzejska savjetnica Katarina Marić i voditeljica Kuće fresaka u Draguču, Sunčica Mustač. Za vizualni identitet i postav izložbe zaslužan je Mauricio Ferlin, dok su stručni suradnici bili Maurizio